

עבודה בתוך עבודה: על תערוכתו של רוברט אירווין בדיה:ביקון

בתחילת קיץ 2015 חזר רוברט אירווין למוזיאון דיה:ביקון, והקים בו מיצב שיצר בשנת 1998, במקום שאת מבנהו וסביבתו הוא עצמו עיצב בשנת 2003. אולם הגלגול החדש של המיצב "אקסקורסוס" חושף הרבה מעבר להיסטוריית החקירה החזותית ארוכת השנים של האמן

סקירה מאת רותם רוזנטל אוקטובר 9, 2015

בעיניים דומעות נזכר רוברט אירווין (Irwin) בביקורו הראשון בביקון, כאשר נתבקש על ידי קרן דיה (Dia) לאמנות בשנת 2003 להסב את בית הדפוס הישן של חברת נביסקו למוזיאון. העיירה הייתה כה שונה אז, הוא סיפר לקהל השומעים בהרצאה שנשא בתחילת קיץ זה, בתוך חלל הגלריות שהוא עצמו עיצב מחדש. שנים רבות לא חזר למקום, אך עתה, לכבוד פתיחת המיצב "אקסקורסוס: מחווה לריבוע"³, הוא חזר וחלק חוויות מהעבר עם מנהלת המוזיאון, ג'סיקה מורגן, ועם עשרות המאזינים המופתעים שנסחפו עמו לשיטוט אמוציונלי בנבכי הזיכרון. הקהל התרגש כשהאמן נזכר איך מצא את העצים שנשתלו בגינה, ואיך הוזהר על ידי מגדלים מקומיים שהם לא ישרדו. איך הרחוב הראשי של העיירה, העמוס כיום בבתי קפה, מסעדות וגלריות, היה אז מוזנח ושומם כמעט לגמרי. איך חבר הנאמנים נרתע מהרעיון שאמן, ולא אדריכל, יעצב את החלל החדש שמחוץ לניו יורק. וכיצד דימה לעצמו את הדרך לדיה:ביקון כמסע המתחיל לא בדלת הכניסה אלא דווקא בתחנת גרנד סנטרל שבניו יורק, בפסי הברזל המובילים את הנוסעים דרך עמק ההדסון אל העיירה.

Robert Irwing talk at the Dia

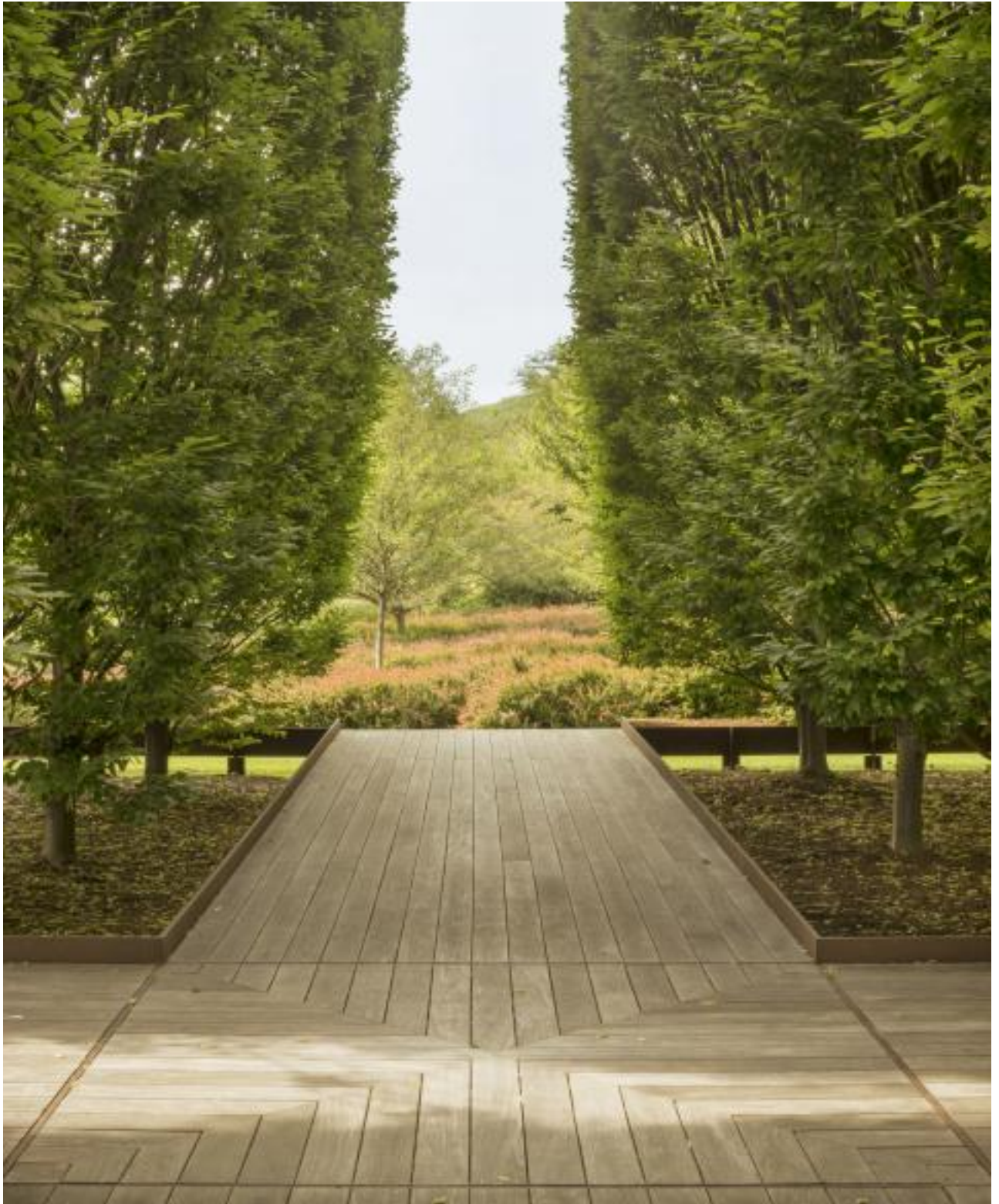
[1] שיחה עם רוברט אירוויין, דיה:ביקון
צילום רותם רוזנטל

קרן דיה נוסדה בשנת 1974, כשמטרתה לעזור לאמנים לממש עבודות שחורגות ממבני המוזיאונים המסורתיים. באמצעות עבודתה עם אמנים כמו דונלד ג'אד (Judd), דן פלאבין (Flavin) וריצ'ארד סרה (Serra) הייתה הקרן מעורבת בפרויקטים רבים שהיו למגדירי אמנות האדמה, המינימליזם וחקירות אמנותיות אחרות שעסקו בקהל הצופים ובשימוש בחלל. עם תחילת האלף החדש היה ברור כי הקרן זקוקה לחלל תצוגה נוסף לזה שבצ'לסי כדי להציג את אוספיה, מקום שבו תשהינה העבודות תקופות ארוכות.

כאן נכנס לתמונה רוברט אירוויין, אמן מיצב אמריקאי ידוע, שעבודותיו אתגרו את גבולות הממסד, ממש כמו דיה עצמה. גבות רבות נזקפו כשמנהלי דיה בחרו באירוויין, שהיה חסר ניסיון אדריכלי, לעצב מחדש את החלל הנבחר בעיירה ביקון. כמה שנים קודם לכן הוא מצא עצמו בליבה של מחלוקת דומה כאשר נבחר לעצב את [הגן המרכזי של מוזיאון גטי](#) [2] לפני פתיחתו בשנת 1997, למרות שלא היה לו כל ניסיון בגינון. עבור אירוויין היה הגן בגטי זירה להתנסות בבלתי ידוע, כאשר הפתעותיו המקריות של הטבע קובעות את התוצאה הסופית.

[מראה חוץ, דיה:ביקון, גלריות ריג'ו, ביקון, ניו יורק, צילום: סטודיו ביל ג'ייקובסון.](#)
[באדיבות קרן דיה לאמנות \[3\]](#)

[4] מראה חוץ, דיה:ביקון, גלריות ריג'ו, ביקון, ניו יורק.
צילום: סטודיו ביל ג'ייקובסון. באדיבות קרן דיה לאמנות.

שיטת העבודה של אירוויין משקפת את הקצב האיטי של התפתחות הצמחייה. בשנת 2002 אמר על הגנים, "לפעמים הדבר אותו אני מגלה - תודעה מסוימת של רגש - אינו פעיל במשך שנים. לפעמים הוא מופיע כאינסטינקט ראשוני שיש לחקור אותו בהמשך. הכי טוב זה כשאתה באמת מפתיע את עצמך, כאשר מה שגילית יוצר תהודה היכן שהוא והוא טוב יותר מכל מה שיכולת להמציא"¹. גם בביקון, ההפתעות לאורך הדרך נולדו מתוך ההחלטה האינסטינקטיבית לשמר את המאפיינים המקוריים של בית הדפוס, יחד עם הקמת גן שידבר עם הסביבה בה הוא נמצא - עמק ההדסון.

[מראה חוץ, דיה:ביקון, גלריות ריג'ו, ביקון, ניו יורק. צילום: סטודיו ביל ג'ייקובסון.](#)
[באדיבות קרן דיה לאמנות \[5\]](#)

[6]מראה חוץ, דיה:ביקון, גלריות ריג'ו, ביקון, ניו יורק.
צילום: סטודיו ביל ג'ייקובסון. באדיבות קרן דיה לאמנות

[מראה חוץ \(גן מערבי\), דיה:ביקון, גלריות ריג'ו, ביקון, ניו יורק. צילום: קן גבל. באדיבות](#)
[קרן דיה לאמנות \[7\]](#)

[8] מראה חוץ (גן מערבי), דיה:ביקון, גלריות ריג'ו, ביקון, ניו יורק.
צילום: קן גבל. באדיבות קרן דיה לאמנות

בכובע מצחייה, לבוש פשוט ומשקפי שמש, כשהוא יושב תחת החלונות שעיצב, שבהם רק ארבעה ריבועים בכל שמש ששקופים ופתוחים לחוץ, אירוויין נראה יותר כמו תייר נלהב מאשר כמו אמן מפורסם שחקירותיו את האור, החלל, עיצוב הנוף והתפישה היו למגדירי האמנות המותנית (Art Conditional), הרואה בעבודת האמנות חלל בלתי היררכי, ללא התחלה וללא סוף. "זו הפעם הראשונה שאני חוזר על עבודה", הוא אומר בטון מתנצל בהתייחסו למיצב החדש. "עדיין אינני בטוח אם זה היה רעיון טוב". אירוויין מצטנע, כמובן. הוא ידוע בכך שהשתלט על גנים שלמים, גגות, גלריות, מוזיאונים ורכסי הרים לאורך ולרוחב ארצות הברית. במובן זה, חזרתו של אירוויין לדיה עשויה להיתפש כעבודה-בתוך-עבודה, שבה "אקסקורסוס" מהדהדת את הקמת הגן כפינת מסתור למבקרים, בה הם יכולים להביט אל ההדסון, או לצלול אל תוך מיצב הקול של לואיז לולר (Lowler), להתפעל מהשרידים העדינים מעברו התעשייתי של המבנה, או מהמשחק בין אור טבעי ומלאכותי בגלריות. כל אלה מצטברים לכלל הרהור על התכונות התפקודיות והאסתטיות של חללי מוזיאון, על התפישה המורחבת של החלל והאפשרויות הוויזואליות המהוות מאפיין מרכזי בעבודתו של אירוויין בעשורים האחרונים.

[9] [Excursus: Homage to the Square3 at Dia Beacon](#)

[10] רוברט אירוויין; אקסקורסוס - מחווה לריבוע3
צילום רותם רוזנטל

בשנות השבעים זנח אירוויין את הציור בסטודיו לטובת עבודות חוץ ופנים תלויות-מקום. בעת ביקור באמסטרדם נתקל ב"סקרים" (scrim) - בד שקוף למחצה המשמש למטרות עיצוב ובתיאטרון. הבד ההפך למרכיב בסיסי של מיצביו במוזיאון הוויטני, בגלריית פייס (Pace) ומאוחר יותר בדיה:צ'לסי. לאחר שחקר יחסים גיאומטריים בין חלל וצורה במשך 25 שנים, "אקסקורסוס" מסמנת את הפעם הראשונה בה אירוויין מתנסה בבד, באור טבעי ובאור מלאכותי. בהשפעת הצייר ג'וזף אלברס (Albers) וחקירות הצבע המתמשכות שלו, ההצבה הראשונה של "אקסקורסוס", בשנת 1998, התקיימה כחלל שחולק באמצעות הבד ל-18 חדרים מלבניים קטנים, כשכל אחד מהם מוגדר על ידי נורות ניאון מכוסות בגיליונות ג'ל בצבעים שונים, המחולקים אף הם לגוונים.

לעומת זאת, הגלגול החדש של "אקסקורסוס" משנת 2015 מגלה משהו מעבר לסיפור החקירה הוויזואלית האישית של

Page 7 of 7